

Pregledni rad

UDK 339.923:338.2(4-672EU)

DOI 10.7251/SVA2016161

COBISS.RS-ID 6169624

TROŠKOVI I KORISTI EKONOMSKIH INTEGRACIJA

Doc. dr Boško V. Mandić¹

Nezavisni univerzitet Banja Luka

Jelena Mandić, dipl.ecc.²

Igor Stojanović, dipl.ecc.³

Univerzitet Masarik Brno

Apstrakt - Osnovni cilj ovog istraživanja jeste različito tumačenje procesa globalizacije i njihova povezanost sa svjetskim integracijama, koje kao takve utiču na preraspodjelu snaga u svijetu. Istraživanje pokazuje da, iako je SAD velika svjetska sila, dolazi do premještanja ekonomske moći na druge zemlje, što se vidi kroz prognoze i kritičke osvrte do 2050. godine. U ovom radu osvrnućemo se i na antiglobalistička tumačenja i antiglobalističke pokrete koji su nastali ne da bi se sprečila socijalna širenja, nego da bi se razvila globalna kapitalistička širenja. Tumačenje globalizacije od strane teoretičara je različito. Različitost se naročito ispoljava kroz ekonomske integracije, tj. koji su to troškovi i koristi ekonomskih integracija.

Ključne riječi: *globalizacija, regionalne integracije, ekonomska moć, SAD, zemlje BRIK*

UVOD

Globalizaciju⁴ svjetske privrede (*engl. globalization of world economy*) možemo smatrati jednim od najvažnijih procesa današnjice. Ona bitno mijenja ekonomske trendove u svijetu, a time mijenja i klasične teorijske postavke. Nastankom svjetskog tržišta i svjetske privrede, nastaju i međunarodni monopoli. Oni su rezultat jačanja monopola unutar nacionalnih ekonomija. S ciljem stvaranja većeg profita proširuju svoju

¹ Doktor ekonomskih nauka, e-mail: bosko.mandic@yahoo.com

² E-mail: jelena.mandic@yahoo.com

³ Student MA, e-mail: igorr10@yahoo.com

⁴ Prvi put riječ globalizacija se pominje u Webster-ovom rječniku *American English*, iz 1961. godine, a termin „globalno“ i „globalizam“ javili su se četrdesetih godina XX vijeka

djelatnost izvan nacionalnih granica, što dovodi do procesa internacionalizacije kapitala⁵.

Postavlja se glavno hipotetičko pitanje, šta je to u stvari globalizacija, šta je integracija i kako one utiču na svijet danas? Globalizaciju možemo najlakše definisati kao modernizaciju, saradnju i preplitanje domaćih, regionalnih i svjetskih ponašanja, kultura i socijalnih stanja, dok se integracije mogu opisati jednom riječju, kao udruživanje. Njihov uticaj je od velikog značaja, jer dolazi do preraspodjele ekonomije, međusobne saradnje i stvaranje znatno većeg jaza između bogatih i siromašnih i zemalja u tranziciji.

Pored svih pozitivnih karaktristika, dolazi i do kritika od strane uglednih teoretičara i poznavalaca ekonomije. Jedan od njih je Stiglic koji kaže da je „Zapad“ podsticao globalizaciju, radi sopstvenog bogaćenja na račun zemalja u razvoju i onih u procesu tranzicije. On smatra da je nepravedno to što su razvijene zemlje ostale zatvorene za zemlje u razvoju, tako što su zadržavale svoje kvote na primarne proizvode i tako što nisu dozvoljavale odlazak ili ulazak stranog kapitala.

Odgovornost za loš uticaj procesa globalizacije na zemlje u razvoju može se pripisati i institucijama kao što su: Svjetska banka (WB), Svjetska trgovinska organizacija (WTO) i Međunarodnog monetarnog fonda (IMF) kao i mnogim drugim organizacijama. S obzirom da sve ove institucije globalizaciju najviše porede sa „Zapadom“, a manje sa drugim zemljama, proces se može nazvati *globalnim paradoksom*.

Možemo da zaključimo da bez obzira na prednosti i nedostatke koje globalizacija i integracija donose ili odnose, one utiču na život današnjice i na preraspodjelu snaga u cijelom svijetu.

GLOBALIZACIJA

Već početkom XX vijeka pojam globalizacije postaje veoma popularan i rasprostranjen termin, zbog čega se javljaju razne kontradikcije i različita mišljenja. Po mišljenu Džon Majnard Kejnza „svijetom ne upravlja ništa drugo do ekonomija“.⁶

Globalizacija predstavlja višesložni i višeznačni problem i njegova definicija predstavlja opštesvjetski proces koji obuhvata privredni, socijalni i društveno-politički život. Riječ je o temeljnim promjenama u savremenom svijetu koje se zasnivaju na ekonomiji, politici, socijalnom stanju i istoriji.

⁵ Boško Mandić, Dalibor Misirača: *Globalno poslovanje - uloga i značaj globalnih kompanija*, Zbornik radova, Visoka škola za pravne i primjenjene nauke “Prometej”, Banja Luka, 2011. godina, str. 1

⁶ Vujo Vukmirica, *Ekonomiks i savremeni ekonomski sistemi*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Srpsko Sarajevo, 2012. godina, str. 98.

Prema brojnim autorima, u pogledu shvatanja globalizacije, postoje tri opšta pravca mišljenja, u okviru kojih je moguće razlikovati mnoštvo podvarijanti.⁷

Prvoj grupi pripadaju autori *mitske škole* u kojoj se naziru oni koji smatraju da je globalizacija proces internacionalizacije (*tradicionalna škola*) i oni koji smatraju da globalizacija nije fenomen bez presedana, tj. jer je sličnih kretanja bilo i ranije (*skeptici*).

Drugoj grupi pripadaju takozvani *hiperglobalisti*, koji sve promjene nazivaju globalizacijom. I tu postoje različita mišljenja koja se najjednostavnije mogu izraziti kao „pozitivni“ i „negativni“ hiperglobalisti.

Trećoj grupi pripadaju oni, koji smatraju da sve što se danas dešava, vezano za globalne odnose i procese tokom XX i XXI vijeka, mogu povezati sa globalizacijom.

Pojam globalizacije se često povezuje sa unifikacijom, internacionalizacijom i vesternalizacijom⁸, što ne znači da je ona unifikacija svijeta. Ona obuhvata sva polja ljudske aktivnosti, ali je ekonomija istaknuta kao primarno polje. Globalizacija se najviše ispoljava kao protivrječna i ambivalentna.

U sve veći problem spadaju kontraverze između globalizacije i njenih učinaka. Evidentno je da je globalizacija ušla u sve pore života, pa se zbog toga opštesvjetski proces ogleda kroz ekonomsko-političke parametre.

Još jedan od problema koji se javlja jeste brz naučno-tehnološki proces koji dovodi do neravnomjernog ekonomsko-socijalnog razvoja i do većeg jaza između razvijenih i nerazvijenih zemalja. Tome još više doprinose internacionalne kompanije koje diktiraju ekonomski razvoj. Jedne od najbitnijih su transnacionalne i multinacionalne kompanije. Značaj multinacionalnih, transnacionalnih i mega kompanija u sferi budućnosti globalnog biznisa postiže se povezivanjem svjetskih resursa sa prilikama na svjetskom tržištu putem direktnog investiranja i razvijanja lanca vrijednosti i mreže unutarkompanijske razmjene na globalnoj osnovi.⁹

Krajem XX vijeka posebno su se isticali sljedeći problemi:

- Politički i socijalno-ekonomski problemi (mir, smanjenje naoružanja, stalni razvoj svjetskog društva);
- Problemi povezani sa prirodnim i ekonomskim razvojem (sirovine, ishrana, klime);

⁷ Slaviša Kovačević, *Kontraverze globalizacije i integracije*, Banja luka, 2008 godina, str. 10.

⁸ Definicija: Vesternizacija je unifikacija svijeta po ekonomskom, političkom i kulturnom modelu koja je karakteristična za ekonomsko najrazvijenije zemlje Amerike i zapadne Evrope.

⁹ Boško Mandić, Dalibor Misirača, *Globalno poslovanje - uloga i značaj globalnih kompanija*, Zbornik radova, Visoka škola za pravne i primjenjene nauke "Prometej", Banja Luka, 2011. godina, str. 10.

- Socijalni problemi (konflikti, kultura, obrazovanje, zdravstvo);
- Mješoviti problemi (kriminal, tehnogene katastrofe, ratovi);
- Naučni problemi (osvajanje kosmosa, dugoročne prognoze).

Ekonomska globalizacija

Kada se govori o globalizaciji, često se pod tim pojmom podrazumjeva ekonomska globalizacija. Pod tim se misli na „slobodnu trgovinu“, koja je nešto novijeg datuma i koja se ograničava raznim carinskim propisima, ograničenjima i političkim interesima a odnosi se na trgovinu, državu i državne intervencije. Ona svojom ekonomijom na neki način štiti ljude koji u njoj žive. Kao rezultat toga osnivaju se GATT (General Agreement on Trade and Tariffs) koji prerasta u WTO (World Trade Organisation) i druge organizacije.

Globalizacija ekonomije nije samo uslovljena slobodnom trgovinom, nego i slobodnim kretanjem kapitala. Osim toga liberalizacija finansijskih tokova je jakno bitna u ekonomskoj globalnoj moći, jer je ona omogućila funkcionisanje globalnog tržišta kapitala. Tu je važno spomenuti i kretanje direktnih stranih investicija, koje snažno utiču na proces globalizacije.

Projekat svjetske ekonomske politike pod nazivom „Vašingtonski konsenzus“, koji je nastao 1980. godine, donosi niz odluka za ekonomske reforme¹⁰.

Dobre i loše strane globalizacije

Svi oni koji tumače globalizaciju mogu se složiti da ona donosi i loše i dobre efekte. Prema Stiglicu oni koji kritikuju globalizaciju suviše često predviđaju koristi od nje. „Zagovornici globalizacije, ukoliko su opšte imali, imali su u još većoj mjeri neizbalansiran pristup. Za njih, globalizacija (što je tipično vezano za prihvatanje trijumfalnog kapitalizma američkog stila) jeste progres koji zemlje u razvoju moraju da prihvate ako žele da se uz vidne efekte razvijaju i bore protiv siromaštva. Nažalost, za mnoge u zemljama u razvoju globalizacija nije donijela obećane ekonomske koristi.“¹¹ Stiglic smatra da uvođenje globalnih promjena u zemlje koje su u tranziciji, poput Rusije, nisu donele očekivane pozitivne efekte. Najvažnije je posmatrati tri glavne institucije: IMF, WB, WTO.

Pored svih kritika, jasno je da postoje i pozitivne strane ovog svjetskog procesa. Jedna od njih jeste povezivanje nacionalnih privreda, što je jako bitno kada uzmemo to da su kompanije male i srednje veličine pomoću

¹⁰ Više vidjeti: Slaviša Kovačević, *Kontraverze globalizacije i integracije*, Banja Luka, 2008 godina, str. 18.

¹¹ Joseph Stiglitz, *Globalization and Its Discontents*, New York, London, 2002 godina, str. 230.

globalizacije prodrle na druga tržišta. Još jedan od pozitivnih efekata jeste proširivanje tržišta kao i omogućavanje pristupa informacionoj tehnologiji u proizvodnji, distribuciji, obradi podataka i komunikacija.

Većina autora se slaže da od proces globalizacije najviše koristi ima supersila SAD. S jedne strane, jeftini uvoz iz trećih zemalja koči inflaciju i na taj način omogućavaju rast dohotka i tražnje, a što ima za posljedicu rast ekonomije. S druge strane, otvorenost američke ekonomije i njen dinamičan razvoj pogoduje prilivu kapitala i kvalifikovane radne snage (prije svega naučnika i inženjera različitih profila) iz inostranstva, a što pozitivno djeluje na ekonomski rast i zaposlenost.¹² Pored navedenih pozitivnih karakteristika, evidentni su i neki negativni efekti koje globalizacija donosi ovoj državi. To su uglavnom: gubitak radnih mjesta usljed selidbe prerađivačke industrije, kao i preduzeća iz oblasti usluga a to ima za posljedicu veliki uvoz istih proizvoda i smanjenje radnih mjesta u zemlji, što dovodi do smanjenja zarada.¹³

Stiglic je jasno ukazao na dobre strane ovog procesa, koji se ogleda kroz otvorenost trgovine i tržišta koje pomažu siromašne i manje razvijene zemlje u tehnologiji, a omogućavaju proširivanje uticaja velikih i bogatih zemalja. Ovaj proces je od velikog značaja u procesima tranzicije, gdje su najbolje prošle Kina, Poljska, Mađarska i Slovenija.

Nakon svih navedenih kritika, kao i pozitivnih tumačenja, po Stiglicu globalizacija nije ni loša ni dobra i kao takvoj su joj potrebne promjene u institucijama i mentalnim stavovima. Ona može biti preoblikovana, ako se to uradi po propisanim pravilima i na korektan način, što doprinosi ranovnomjernoj raspodjeli njenih plodova. Potrebno je primjeniti odluke koje se donose na međunarodnom nivou, uz manji naglasak ideologije, a gledajući ono što funkcioniše.¹⁴

REGIONALNE EKONOMSKE INTEGRACIJE

Po svom karakteru integracije predstavljaju institucionalnu formu međusobnog ekonomskog, tehnološkog, pravnog, kulturnog i drugog povezivanja dvije ili više zemalja na određenom širem ili užem prostoru.¹⁵ Zbog brzog tehničko-tehnološkog razvoja i brzog protoka informacija, dolazi do integracija i jakih veza između država koje saraduju. Najjači i najrazvijeniji oblik jeste Evropska unija čije članice saraduju na više nivoa.

Da bi ovaj oblik povezivanja shvatili na pravi način, potrebno je da se posmatraju kretanja i rasporeda stanovništva, svjetskog društvenog proizvoda kako po regijama, tako i u cijelom svijetu.

¹² Vujo Vukmirica, *Ekonomiks i savremeni ekonomski sistemi*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Srpsko Sarajevo, 2012. godina, str. 102.

¹³ Ibidem, str. 102.

¹⁴ Joseph Stiglitz, *Globalization and Its Discontents*, citirano djelo, str. 257.

¹⁵ Ibidem, str. 75.

Pojam i oblici regionalnih integracija

Integracije se mogu definisati na različite načine. Ta definisanost zavisi od načina povezivanja, oblika saradnje i roba i informacija koje se razmjenjuju.

Povezivanja počinju još u antičkoj Grčkoj, gdje udruživanjem gradova nastaju polisi, preko evropskih federacija, pa do ujedninjavnja država u Evropi stvarajući tako jake zajednice. Kada razmišljamo o svakom obliku integracija, možemo zaključiti da se one drugačije definišu. Profesor Vukmirica kaže za integracije da su to „organizovane ekonomsko-političke saradnje i povezivanja zemalja na osnovama razvoja svestranih i stalnih veza, racionalne međusobne podjele rada i efikasnog korišćenja raspoloživih resursa u cilju povećanja blagostanja naroda i konkurentne sposobnosti firmi i država članica na svjetskom tržištu.”¹⁶

Profesor Vukmirica ističe da osim saradnje koja se dešava između zemalja, dolazi i do dubokih strukturalnih promjena i kretanja svih činilaca pojedinačno, što uzrokuje promjene u strukturi rada, a time i kretanje novčane mase, dohodaka i profita. Ovo je objektivni proces koji se temelji na brzom protoku informacija što zahtjeva veće tržište i veći ekonomski prostor koji prevazilazi postojeće granice. Za stvaranje integracija potrebno je da se zemlje nalaze na istom nivou razvijenosti i ekonomske snage, a još bolje za poslovanje jeste geografski položaj, koji je povoljan ukoliko su saradnice u neposrednoj blizini ili u najmanju ruku na istom kontinentu.

Neki od osnovnih oblika udruživanja, povezivanja i integrisanja su:

1. *Zona slobodne trgovine* u okviru koje se smanjuju razna ograničenja - posebno carine - između zemalja članica;
2. *Carinski savez* koji uporedo sa postojanjem „Zone slobodne trgovine“ utvrđuje jedinstvene carinske tarife i jedinstvenu spoljnotrgovinsku politiku u odnosu na treće zemlje;
3. *Zajedničko tržište* je razvijeniji oblik integracija koji, pored slobodne međusobne trgovine i jedinstvene trgovinske politike, obezbjeđuje i slobodno kretanje kapitala i radne snage kao i usaglašavanje ekonomske politike između zemalja članica;
4. *Ekonomski (i valutni) savez* je svestrano međudržavno povezivanje koje pored pomenutih oblika integracije, sadrže i sprovođenje opšte ekonomske i finansijsko -valutne politike;
5. *Regionalna unija* je najviši oblik integracije koji pored pomenutih oblika integracije (od 1 do 4), predviđa i sprovođenje jedinstvene spoljne politike. Znači da se radi o uniji država koje formiraju nadnacionalne organe, koji obezbjeđuju jedinstvenu ekonomsku, platnu i političku uniju.

¹⁶ Vujo Vukmirica, *Svjetska trgovinska politika i tržišta*, Beograd, 2000 godina, str 268-269.

„TROŠKOVI I KORISTI“ EKONOMSKIH INTEGRACIJA

Kada se kaže „troškovi i koristi“, misli se na negativne i pozitivne karakteristike i efekte regionalnih integracija. Uglavnom se vrši poređenje siromašnih i razvijenih zemalja, a pri tome se gleda na istoriju, politiku, kulturu i tradiciju. Pri tome se vidi da u integracijama uglavnom bolje prolaze razvijene zemlje, dok su one nerazvijene u gubitku i obrnuto. Prema tome, bogate zemlje mnogo manje gube pri pomoći i podršci zemljama u razvoju.

Pri pregledu ovih pozitivnih i negativnih karaktteristika, možemo se poslužiti primjerom Evropske unije. „Troškovi“ regionalnih integracija u evropskoj uniji su:

1. gubitak dijela suvjerenosti i nacionalne nezavisnosti;
2. gubitak nacionalnog identiteta pri zakonodavstvu, propisima i standardima;
3. smanjen uticaj nacionalne vlade;
4. stvaranje novog centra moći u Briselu;
5. povećana konkurencija zbog uklanjanja protekcionizma i zbog toga nerijetko gubitak radnih mjesta;
6. povećani promet droge i kriminala dijelom usljed uklanjanja međugranične kontrole;
7. razne teškoće uzrokovane zajedničkom politikom;
8. integracija unapređujući globalizaciju „uvozi“ i sa njome povezane teškoće.¹⁷

Zagovornici Evropske unije ističu, međutim, koristi od integracije, što uključuje:

1. saradnja među zemljama smanjuje vjerovatnoću rata i sukoba;
2. stvara se nova globalna sila sa većim uticajem u svijetu, od čega sve zemlje imaju koristi;
3. jedinstveno tržište osigurava evropskim privrednicima mnogo veći broj potrošača, a ekspanzija proizvodnje za šire tržište povećava dobit (mogu profitirati od ekonomije obima);
4. integracija omogućuje da stvara svjetske vodeće kompanije;
5. veća je sloboda kretanja unutar EU;
6. dioba ekonomskih i socijalnih resursa unutar EU omogućuje brži razvoj svima;
7. „siromašnije“ zemlje u Zajednici imaju lakšu mogućnost sustizanja „razvijenijih“;
8. fondovi i investicije EU stvaraju nove mogućnosti u siromašnim dijelovima EU pa se regionalnom politikom otklanjaju „ostaci“ siromaštva;

¹⁷ Slaviša Kovačević, *Kontraverze globalizacije i integracije*, Banja Luka, 2008 godina, str. 130.

9. olakšava se napredak demokratije i razvijenih kapitalističkih odnosa u privredno nerazvijenim zemljama unutar EU;
10. siguran pristup tržištu zemalja partnera;
11. poboljšava pregovaračku poziciju sa spoljnim partnerima;
12. povećava potencijale za koordinaciju određenih ekonomskih politika u cilju povećanja njihove efikasnosti;
13. rastuće investicijske mogućnosti, budući da se očekivanja zasnivaju na rastućem stepenu sigurnosti;
14. poboljšanjem efikasnosti kod upotrebe resursa;
15. uklanjanje trgovinskih barijera smanjuje troškove trgovine;
16. rastuća konkurencija na domaćem tržištu vodi do smanjivanja cijena zbog povećanog pritiska;
17. istraživanja i inovacije mogu biti stimulisani zbog snažnije konkurencije na većem tržištu i mogućnosti da se podjele fiksni troškovi u takvom tržišnom okruženju;
18. tržište integrisane grupe osigurava više mogućnosti za širi raspon dobara i usluga koje se mogu ponuditi potrošačima, budući da postoji poboljšanje u funkciji individualne koristi, i
19. smanjivanje pojedinih neefikasnosti što može pokrenuti aktivnosti proizvodnji firmi ka boljim praksama poslovne organizacije.¹⁸

Zaključak koji se može izvesti iz prošlih navoda, jeste taj, da je više „koristi“ od „troškova“ regionalnih integracija u Evropskoj uniji. Po pravilu ukoliko su veći nivoi evropskih integracija, to su prednosti koje ona nosi veće.

NERAVNOMJERNOST RASPODJELE DO 2050. GODINE

Proces globalizacije je neravnomjieran, što se ispoljava kroz različite svjetske regione. Te neravnomjernosti nastaju zbog produbljanja međunarodne podjele rada, proširivanja obima tržišta, razvoja novih tehnologija i metoda povećanja produktivnosti rada. Osim ovih, danas se neravnomjernosti ogledaju i kroz broj stanovnika neke zemlje ili regije, kroz obrazovanost, kulturu, tradiciju.

Do jednog od najvećih neslaganja dolazi kada je riječ o naoružanju. Zemlje i danas vode pregovore o tome ko je koliko jak što se tiče nuklearnog oružja. Razvijene zemlje se mogu „pohvaliti“ činjenicom da poseduju velike količine raketnog naoružanja, dok slabo razvijene zemlje to nemaju. Zbog te preraspodjele dolazi do ucijena i straha od strane velesila (SAD) koje posjeduju veliku količinu oružja, zbog čega manje zemlje ostaju u sjenci.

Prema mjeri osvajanja i razvijanja potencijalnog postindustrijskog društva i primjenje njemu adekvatnog tehnološkog načina proizvodnje, može se očekivati orijentaciono sljedeća dinamika ekonomskih pokazatelja globalne ekonomije u prvoj polovini XXI vijeka.

¹⁸ Ibidem, str. 130-131.

Tabela 1. Prognoza globalne ekonomije u XXI vijeku (o-optimistička; u-umjerena)

	SVJETSKI BNP				BNP po glavi stanovnika			
	% prema 2 000. g.		Prosječni godišnji tempo priraštaja		% prema 2 000. g.		Prosječni godišnji tempo priraštaja	
	o	u	o	u	o	u	O	u
1990	71	75			71	81		
2000	100	100	3,5	2,9	100	100	2,7	2,1
2010	137	127	3,2	2,4	121	112	2,2	1,0
2020	180	152	2,8	1,8	143	121	1,7	0,7
2030	247	196	3,2	2,6	180	143	2,3	1,7
2040	352	258	3,6	2,8	239	176	2,8	2,0
2050	491	331	3,4	2,5	319	215	2,9	2,0

Izvor podataka: Jakovec, J. V. *Globalizacija i vzaimodejstvie civilizacij*, Moskva, 2001. godina, str. 191

Prema „Kondratijevim ciklusima“ u prvoj četvrtini XXI vijeka očekuje se opadanje tempa ekonomije rasta. Doći će do povećanja i produbljanja integrativnih procesa kroz geografsko širenje i rastući stepen povezanosti. S druge strane, dolaze do izmjena što se tiče funkcija u državama, koje počinju da izvršavaju međudržavne i međunarodne zajednice. Prema procjenama Golden Saks banke zemlje BRIK bi mogle u prvoj polovini ovog vijeka dostići vrhunac i biti velesile, osim toga po procjeni analitičara njihova moć bi mogla prerasti moć G6 zemalja: Njemačka, SAD, Japan, Velika Britanija, Francuska i Italija. Do 2050. godine zemlje BRIK će i dalje biti siromašnije od G6, ali Kina će zauzimati lidersku poziciju u ekonomiji, ispred svih drugih država, pa čak i SAD.

ZAKLJUČAK

Iz prethodnog možemo zaključiti da proces globalizacije i regionalnih integracija u svjetski okvirima ne usporava. Naprotiv, države opredjeljene za što većim stepenom povezivanja kroz ekonomske a i političke regionalne integracije imaju za cilj ostvarivanje što bolje pozicije na svjetskom tržištu roba i usluga. Međutim u preraspodjeli svjetskog bogatstva, bogati postaju bogatiji a siromašni još siromašniji. Takav odnos velikih zemalja prema malim i zemljama u tranziciji nije doveo do približavanja i uravnoteženja ekonomskog bogatstva. Naprotiv, kako vrijeme prolazi i jaz između bogatih i siromašnih se stalno povećava. Zato su, gore navedeni troškovi i koristi od ekonomskih integracija, pisani i sporovođeni od strane moćnih i bogatih zemalja, tako da korisnost u svakom pogledu je u njihovom interesu. Zato je proces globalizacije i

ekonomskih integracija nezaustiv proces i uvijek se nudi "umotan" u nove odredbe kako bi politika velikih zemalja bila "dobra" za male i srednje razvijene zemlje.

COSTS AND BENEFITS OF ECONOMIC INTEGRATION

Boško V. Mandić, PhD, Jelena Mandić, BA., Igor Stojanovic, BA.

Abstract - The main objective of this research is the All Zones interpretation of the process of globalization and their relationship with global integration, which, as such, affect the redistribution of forces in the world. Research shows that although the United States a major world power, there is a transfer of economic power to other countries, as seen through the critical reviews and forecasts until 2050. In this article we will look back on the antiglobal interpretations and antiglobalization movements that were not incurred in order to prevent the spread of social, rather than to develop a global capitalist expansion. Interpretation by globalization theorists is different. Diversity is manifested particularly through the integration, ie. what are the costs and benefits of economic integration.

Keywords: *globalization, regional integration, economic power, the United States, the countries of BRIC*

LITERATURA

1. Boško Mandić, Dalibor Misirača: *Globalno poslovanje - uloga i značaj globalnih kompanija*, Zbornik radova, Visoka škola za pravne i primjenjene nauke "Prometej", Banja Luka, 2011. godina;
2. Joseph Stiglitz, *Globalisation and Its Discontents*, New York, London, 2002. godina;
3. Jakovec, J. V. *Globalizacija i vzaimodejstvie civilizacij*, Moskva, 2001. godina;
4. Paul Krugman, Maurice Obstfeld, *Međunarodna ekonomija*, Datastatus, Beograd, 2009. godina;
5. Vujo Vukmirica, *Ekonomiks i savremeni ekonomski sistemi*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Srpsko Sarajevo, 2012. godina;
6. Vujo Vukmirica, *Svjetska trgovinska politika i tržište*, Beograd, 2000. godina;
7. Slaviša Kovačević, *Kontraverze globalizacije i integracije*, Banja Luka, 2008. godina;

INTERNET:

8. URL:<http://www.globalisation.com>
9. URL:<http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu>
10. URL:<http://www.csg.org.yu>
11. URL:<http://www.yurope.com>